

31. marts 2014

Kompetenceudvikling som forudsætning for at styrke psykiatrien

- Brug sygeplejerskerne endnu mere og endnu bedre

DSR: Flot med ambitiøse mål for at styrke psykiatrien

Regeringen har sat en række ambitiøse tiltag med det formål at styrke psykiatrien:

- I løbet af 2014 og frem til september 2015 bliver udrednings- og behandlingsgarantien udvidet til psykiatrien
- Regeringen har i forbindelse med finansloven for 2014 sat et mål om, at tvang i psykiatrien skal nedbringes med 50 % frem mod 2020.
- Regeringen har i forbindelse med satspuljeaftalen for 2014-2017 igangsat en række initiativer, der skal styrke bl.a. de tværsektorielle indsatser og forskning på det psykiatriske område

Endelig afventer vi fortsat regeringens handleplan på psykiatriområdet, som opfølgning på psykiatriudvalgets anbefalinger.

Dansk Sygeplejeråd bakker op om de ambitiøse mål for udvikling af psykiatrien, og ser frem til en styrkelse af psykiatrien til gavn for patienterne, samfundet og de ansatte i psykiatrien.

Barrierer for de ambitiøse mål i psykiatrien

Samtidig er der en række kendte udfordringer i psykiatrien, som også fremhæves i psykiatriudvalgets rapport:

- Kapacitet i forhold til det stigende antal patienter og de nye patientrettigheder (behandlings- og udredningsgaranti). I retspsykiatrien samt børne- og ungdomspsykiatrien har der været en årlig vækst i antallet af patienter på 12-15 % siden 2001. I voksenpsykiatrien er antallet af patienter siden 2001 vokset med 25 %.
- Mangel på speciallæger fremhæves i alle regioner som en afgørende problemstilling. Det gælder både i børne- og ungdomspsykiatrien, voksenpsykiatrien og retspsykiatrien.
- Brugen af tvangsforanstaltninger i psykiatrien har stort set været konstant siden 2001, og i 2012 blev hver femte patient (21,8 %), under indlæggelse på en psykiatrisk afdeling, udsat for en eller flere tvangsforanstaltninger¹

Anbefaling om øget kompetenceudvikling blandt sygeplejersker

For at nå de ambitiøse mål er det afgørende, at personalet er bedst muligt rustet til at løse de nye opgaver, og at der er tilstrækkelig kapacitet i psykiatrien. Derfor anbefaler DSR, at der satses målrettet på kompetenceudvikling, så en større andel af sygeplejerskerne i psykiatrien har specialuddannelsen i psykiatri. Det vil:

- Øge kapaciteten i psykiatrien, fordi sygeplejerskerne vil være i stand til at løse

¹<http://www.ssi.dk/Sundhedsdataogit/Dataformidling/Sundhedsdata/Anvendelse%20af%20tvang%20pa%20psykiatriske%20afdelinger.aspx>

- flere pleje- og behandlingsopgaver
- Frigøre lægefaglige kompetencer til de mere komplekse opgaver
- Øge fleksibiliteten, fordi sygeplejerskerne vil kunne overtage flere opgaver fra lægerne.
- Styrke forudsætningerne for at øge kvaliteten i pleje og behandling, samt forebygge brugen af tvang.
- Medvirke til at rekruttere og fastholde sygeplejersker i psykiatrien, og dermed løfte erfaringsniveauet blandt sygeplejersker i psykiatrien.

Anbefalingen er også i overensstemmelse med regeringens psykiatriudvalg, som specifikt peger på: At indsatsen for at få uddannet flere specialsygeplejersker bør øges, så disse grupper vil kunne varetage flere opgaver i psykiatrien, end det er tilfældet i dag².

Dansk Sygeplejeråd anbefaler, at det i 2020 er 50 % af sygeplejerskerne ansat i psykiatrien, der har specialuddannelsen i psykiatri. Forudsætningen for dette er, at der sættes konkrete mål på behovet for kompetenceudvikling i regeringens handleplan for psykiatrien, samt at der afsættes ressourcer til at følge op på dette i økonomiaftalen med regionerne.

Specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje giver bl.a. sygeplejerskerne:

- Flere kompetencer i forhold til at forebygge vold og trusler, så de derigennem kan være med til at forebygge brugen af tvangsforanstaltninger.
- Bedre forudsætninger for at overtage opgaver fra læger. I flere regioner har man allerede gode erfaringer med delegation af opgaver fra læger til specialsygeplejersker.
- Øget viden og faglige kompetencer målrettet psykisk syge, som kan være med til at løfte kvaliteten i plejen og behandlingen generelt samt kendskab til de nyeste pleje- og behandlingsmetoder bl.a. recovery

Specialuddannede sygeplejersker i psykiatrien i dag

Som det fremgår af figur 1 herunder, er det i dag i gennemsnit 15 % af sygeplejerskerne, ansat i den regionale psykiatri, som har specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje³. I alt er der ansat knap 4.000 sygeplejersker i den regionale psykiatri.

I region Syddanmark har man allerede formuleret en målsætning om, at andelen af sygeplejersker med specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje skal op på 55 % i 2020⁴. Region Syddanmark begrundet beslutningen med, at kompetenceudvikling hos medarbejderne er en forudsætning for at kunne øge kvaliteten i psykiatrien, samt en forudsætning for at kunne imødekomme de nye patientrettigheder (udrednings- og behandlingsgarantien), når de rulles ud på det psykiatriske område. Det er usikkert om de økonomiske ressourcer, som Region Syddanmark afsætter til at indfri målsætningen, er tilstrækkelige. DSR's beregninger viser, at finansieringsbehovet er større end de

² Rapport fra Regeringens udvalg om psykiatri, oktober 2013. Se bl.a. kapitel 13.

³ Til sammenligning er det ca. 70 % af sygeplejerskerne på en intensivafdeling, der har specialuddannelsen i intensiv sygepleje, og flere steder stiller man krav om, at sygeplejerskerne enten skal have specialuddannelsen, når de ansættes på afdelingen, eller skal tage den indenfor de første år.

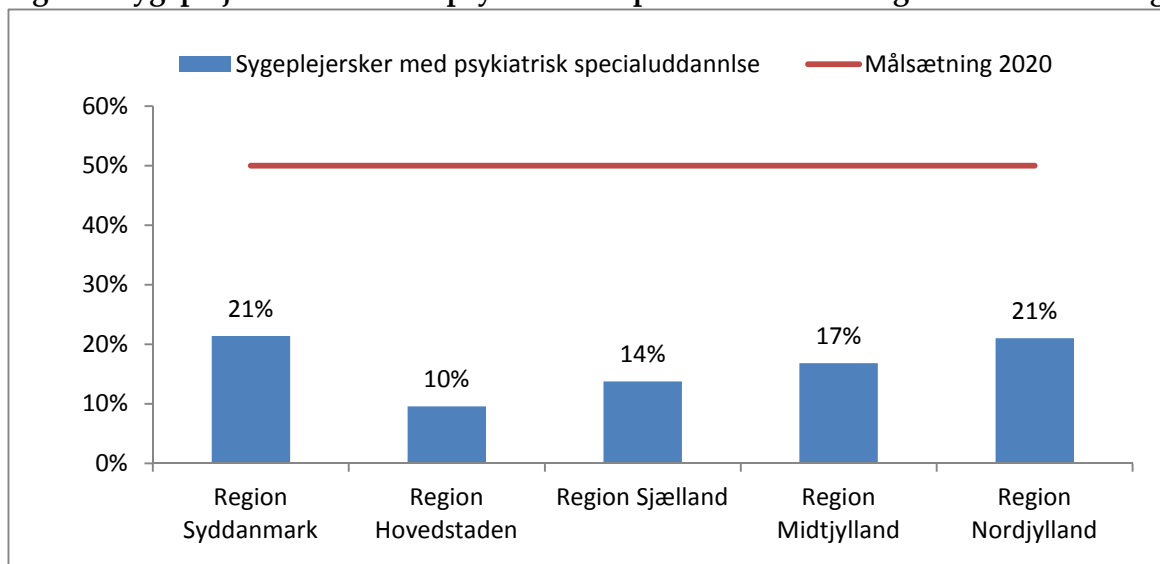
⁴ Region Syddanmarks beslutning om kompetenceudviklingen indenfor psykiatrien og prioritering af ressourcer hertil er truffet på et møde i regionsrådet d.28. januar 2013. Bemærk at der kan være afsat yderligere ressourcer efterfølgende eller andetsteds i budgettet, som vi ikke er bekendt med.

ressourcer som regionen umiddelbart har afsat.

Bemærkning vedr. finansiering

Specialuddannelsen i psykiatrisk sygepleje koster i gennemsnit 75.300kr. pr. sygeplejerske⁵. Hertil kommer udgiften til vikardækning i det år, som uddannelsen tager. Det er DSR's anbefaling, at der altid ansættes en vikar under uddannelsen.

Figur 1: Sygeplejersker med den psykiatriske specialuddannelse og DSR's målsætning

Kilde: Udarbejdet på baggrund af indberetning fra regionerne og tilføjelse af DSR's målsætning for 2020.

⁵ Udgifter til uddannelse er estimeret som et gennemsnit af uddannelsesomkostningerne ved specialuddannelserne (indhentet af DSR i sep. 2013)